

RÆSON

ARTIKLER AF OG MED BL.A.
PETER KURRILD-KLITGAARD,
NIELS BJERRE-POULSEN, VICTOR
HATAMI, RASMUS DAHLBERG, IDA
ALBAN ADLER OG RAINER FORST

DIGITAL EKSTRAUDGAVE #5 / 15. MAJ 2020

ERIK MEIER CARLSEN OM DANSK FOLKEPARTI: EN UAFRYSTELIG KRISE

UFFE GARDEL: DANMARK VIL NU GØRE DET, WHO HELE TIDEN HAR BEDT OM

- 4 ERIK MEIER CARLSEN: DANSK FOLKEPARTI HAR BRAGT SIG I MODFASE TIL UDLÆNDINGEPOLITIKKEN. DET ER EN UAFRYSTELIG KRISE
- 10 UFFE GARDEL: ENDNU ET STRATEGISKIFTE. ENDELIG VIL VI GØRE SOM WHO ANBEFALER
- 14 VICTOR HATAMI: LABOURS NYE LEDER LIGNER ALLEREDE STORBRIANNIENS NÆSTE PREMIERMINISTER
- 18 PETER-KURRILD KLITGAARD OG NIELS BJERRE-POULSEN: DER ER GÅET KULTURKAMP I CORONAKRISEN
- 24 RAINER FORST: ANTIDEMOKRATISKE VIRA ELLER DEMOKRATISKE ANTISTOFFER?
- 28 RASMUS DAHLBERG OG IDA ALBAN ADLER: DET ER PÅ TIDE, VI DISKUTERER DEN STADIG MERE UKLARE GRÆNSE MELLEM POLITI OG MILITÆR

Redaktionen afsluttet 15/05 2020

FORSIDE: KRISTIAN THULESEN DAHL SNAKKER MED PRESSEN FORAN MARIENBORG, NORD FOR KØBENHAVN, D. 7. MAJ, 2020. [FOTO: PHILIP DAVALI/RITZAU SCANPIX]

I CHEFREDAKTIONEN: Jeppe Grand Egsgaard (ansv.), David Rischel, Kirstine Eklund, Markus Giessing, Sarina Lohmann og Clement Behrendt Kjersgaard (udgiver)

UDGIVET AF: RÆSON MEDIER, Vartov, Farvergade 27, 1463 København, redaktionen@raeson.dk
DESIGN & DTP: Liv Sødal Krogh

RÆSON er nyhedsmagasinet om politik, skrevet af eksperter, politikere og journalister. Bladet udkommer fire gange om året på tryk og løbende på nettet: www.raeson.dk. Magasinet er totalt uafhængigt af økonomiske og politiske interesser. Enhver artikel er alene udtryk for skribentens holdninger.

MÅ IKKE KOPIERES, VIDERESendes ELLER PÅ ANDEN MÅDE DELES.

12 MÅNEDERS ABONNEMENT:
250 KR. /200 KR. FOR STUDERENDE
OG PENSIONISTER.
SE: WWW.RAESON.DK

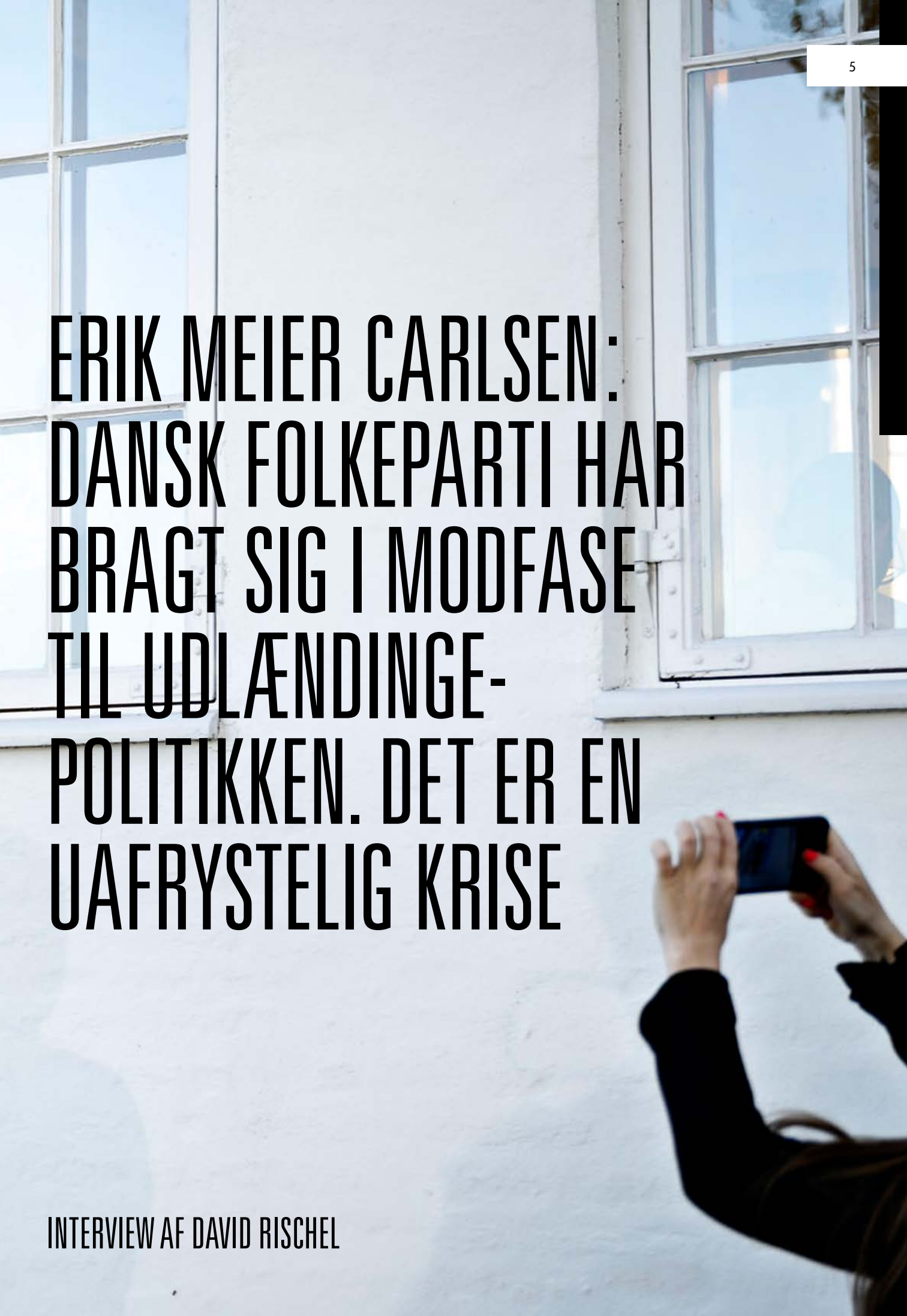
MEDARBEJDERE HOS VÆRNEMIDDEL-DISTRIBUTØREN OWENS & MINOR VENTER PÅ AT HØRE DONALD TRUMP TALE, ALLENTOWN, PENNSYLVANIA, USA, D. 14. MAJ, 2020
[FOTO:MANDEL NGAN/AFP/RITZAU SCANPIX]

KRISTIAN THULESEN DAHL (DF) TAGER ET BILLEDE AF DE
TILHØRENDE JOURNALISTER UDENFOR STATSMINISTERENS
EMBEDSBOLIG, MARIENBORG, D. 7. MAJ, 2020.
[[FOTO: PHILIP DAVALI/RITZAU SCANPIX]]

A person's hands are visible in the bottom right corner, holding a smartphone to take a photo of a white wall with windows. The wall is the background for the text.

ERIK MEIER CARLSEN: DANSK FOLKEPARTI HAR BRAGT SIG I MODFASE TIL UDLÆNDINGE- POLITIKKEN. DET ER EN UAFRYSTELIG KRISE

INTERVIEW AF DAVID RISCHEL

”SIDSTE FOLKETINGSVÅLG VAR EN VIRKELIG STYRKELSE AF DE GAMLE PARTIER, SOM MAN STORT SET IKKE KAN FINDE NOGET STED I EUROPA I DAG. OG DET LADER HELLER IKKE TIL, AT DET ER EN UDVIKLING, DER MINDSKES AF DE MEGET DRAMATISKE BEGIVENHEDER, VI OPLEVER I ØJEBLIKKET. JEG TROR FAKTISK, AT TIDEN FOR ET POPULISTISK OPRØR ER FORSVUNDET I DANMARK”

RÆSON: Tak for at tale med os. Jeg ville gerne snakke med dig om Dansk Folkeparti, der fik deres dårligste valgresultat i 20 år til valget for næsten et år siden. Siden da er nedturen fortsat. De har netop fået den dårligste Voxmeter-måling i 22 år, 6,8 pct. af stemmerne. Hvor stor er DF's krise ifølge dig?

MEIER CARLSEN: Jeg har længe været af den overbevisning, at den er meget dyb og meget fundamental. Det handler om flere væsentlige elementer. Umiddelbart har deres store problem været, at deres valgsejr i 2015 var for stor. De blev større end Venstre, og fratog efter min overbevisning Lars Løkke Rasmussen enhver lyst til at pleje forholdet til dem, som det ellers havde været situationen under hele den periode i 2000'erne, hvor Dansk Folkeparti fik etableret sin fremskudte og dominerende position i dansk politik. Det handler dog ikke alene om det men også om, at det i løbet af valgperioden blev almindeligt accepteret, at der var et bredt flertal for den stramme udlændingepolitik, uanset om Dansk Folkeparti deltog eller ej. Så det, der har været deres absolutte hovedrolle i dansk politik – at der blev ført en stram udlændingepolitik – den mindskedes så langt at den næsten forsvandt. Det er en uafrystelig krise og ikke noget, man kan lave om på hen ad vejen.

Det førte til flere ting. For det første førte det til den uheldige situation, at DF valgte at søge trøst i samarbejdet med Socialdemokratiet. Dermed opnåede de først og fremmest at legitimere Socialdemokratiets nyorientering i udlændingepolitikken. Når Dansk Folkeparti gik ind og gjorde Socialdemokratiet til en rost og agtværdig partner, så betød det også, at de fik signaleret ganske bredt, at Socialdemokratiet nu var blevet et troværdigt parti på udlændingepolitikken. Det har været en stor lettelse for mange vælgere. DF havde jo fået en del socialdemokratiske vælgere hen ad årene, og en del af dem har virkelig kunnet ånde lettet op. De har nok været glade for, at Socialdemokratiet faldt på plads i udlændingepolitikken, og at de derfor kunne vende tilbage til

det parti, de hele tiden har haft en stor veneration for.

Et tredje element, som jeg heller ikke mener, man skal undervurdere, er, at der i befolkningen forekommer at have fundet en nyorientering sted, en forståelse for, hvad der er brug for i udlændingepolitikken. En af forudsætningerne for, at det de seneste år er lykkedes at føre en vellykket integrationspolitik er ikke mindst den hurtige indslusning af udlændinge på arbejdsmarkedet, som har vist sig helt ubetvivleligt at være en af de vigtigste veje til integration, ikke blot til at lære sproget, men også ift. at opnå en ordentlig forståelse af dansk kultur og omgangsformer. Det er blevet meget synligt, at der er en betydelig del af indvandrere, flygtninge og anden-generationsindvandrere, som er velintegrerede, selvfølgelig fordi der efterhånden er en del af dem, som har været her meget længe. 24-årsreglen, som var meget forkættet i sin tid, tror jeg også utvivlsomt har bidraget til, at der er i dag, er en større andel af unge kvinder med indvandrerbaggrund, som får en længe-revarende uddannelse, end der er danske. Dem hører vi ikke nok om. Det har også nuanceret hele debatten om de problematiske elementer i indvandringskulturen, at en lang række danskere med indvandrerbaggrund har bidraget meget aktivt til den. Så vi har fået et meget mere nuanceret billede af situationen. Politikerne er jo flere gange blevet beskyldt for ikke at ville tale så højt om, hvor vellykket den integrationspolitik er, fordi man har været bekymret for, at man dermed mistede troværdigheden på den hårde udlændingepolitik. Men der har skiftet i flertallet også ændret billedet. Dansk Folkeparti har på den måde placeret sig i modfase til den mest succesfulde del af udlændingepolitikken.

RÆSON: Bl.a. igennem det såkaldte paradigmeskifte?

MEIER CARLSEN: Ja, som efter min mening var en meget, meget alvorlig fejltagelse. DF blev pseudoredet af den sidste finanslov under den blå regering, fordi man lavede en aftale, som absolut intet havde at gøre med

det, de oprindeligt havde foreslået, men som man var enige om at kalde et paradigmeskifte. Men det var let at gennemskue.

De er også i modfase til et andet element, der tegner til at blive et af de mest succesrige i udlændingepolitikken, nemlig det internationale samarbejde. Det er blevet meget tydeligt, at hvis vi igen bliver mast af et stort migrationstryk, så er den eneste farbare vej at få styrket det internationale samarbejde, forhåbentlig inden for EU men ellers med andre lande i Europa. Det står igen i modsætning til Dansk Folkepartis traditionelle politiske position som EU-modstander af varierende grad.

RÆSON: En anden bemærkelsesværdig sag er Anders Vistisens, tidligere europaparlamentsmedlem og nuværende bestyrelsesmedlem for DF, hårde og direkte kritik af partiet og af Kristian Thulesen Dahl. Han gav bl.a. udtryk for, at man har forsømt den aktive politikudvikling i partiet, samt at Kristian Thulesen Dahl har mindre troværdighed på udlændingområdet end andre i partiet. Det er sket før, at der har været intern kritik, men det er ofte endt med en hurtig eksklusion eller degradering af det pågældende medlem. Men i dette tilfælde lader det til, at man har håndteret det anderledes: Anders Vistisen er blevet sat til at lede et udvalg i partiet frem mod kommunalvalget, og han giver selv udtryk for, at der er blevet lyttet til kritikken. Hvad fortæller det os om situationen i partiet lige nu?

MEIER CARLSEN: Det fortæller os, at Thulesen-Dahl er blevet svækket som leder. Det kan være korrekt at kritisere, at Thulesen-Dahl ikke med nogen særlig klarhed har givet udtryk for, hvilken lære Dansk Folkeparti faktisk har draget af nederlaget ved valget sidste år. Sådan en som Morten Messerschmidt har været ude med nogle meget klare erklæringer om, at nu må partiet være sin arv som nationalt-konservativt parti bevidst, altså distancere sig klart og utvetydigt fra Socialdemokratiet og følge i sporet fra de to præster – Jesper Langballe og Søren Krarup –

som også var med til at skabe partiets succes i de første år. Jeg ved ikke, hvilken styrke Vistisen har, men jeg tvivler på, at der er nogen, der vil være med til at gøre noget ved Kristian Thulesen-Dahls lederskab. Der er heller ikke noget egentligt alternativ til ham i den nuværende situation.

RÆSON: Hvis jeg må vende tilbage til din forklaring af partiets nedtur, er det, du siger så, at partiet bliver nødt til at definere en helt ny rolle i dansk politik, som ikke eksisterer endnu?

MEIER CARLSEN: Altså, det er ikke fordi, jeg tror, det er muligt for dem at gøre det. Hvad det skulle være for en rolle, der kunne være bæredygtig, det synes jeg faktisk er meget svært at se.

RÆSON: Der har jo været forskellige forslag til, hvad de kunne gøre. Niels Jespersen, som er freelancejournalist og politisk kommentator, har skrevet, bl.a. i RÆSON, at DF kan gå to veje: Enten påtage sig denne rolle som midterparti, hvilket de lod til at efterstræbe i deres pardans med Socialdemokratiet eller slå sig op som endnu et meget højreorienteret parti, som kæmper med om de mest antimuslimske stemmer ude på højrefløjen. Kan du se for dig, at de kan gå en af de to veje?

MEIER CARLSEN: Nej, det kan jeg ikke rigtig. I forlængelse af den analyse, jeg har præsenteret, så mener jeg, at dette viser, at den meget hårde islamfjendske holdning, der er i befolkningen, ikke er særligt stor. Det var trods alt ikke nogen særligt betydelig tilslutning hverken Nye Borgerlige eller Stram Kurs fik. Det er et mindretal i befolkningen, og at gå ud og slås med de andre partier om den position, det kan jeg ikke se meget perspektiv i.

RÆSON: Men hvad så med den her idé om, at de kunne overtage de Radikales traditionelle rolle som kongemager i dansk politik. Kan det lade sig gøre?

MEIER CARLSEN: Det var i hvert fald noget af det, der motiverede dem

til at gå sammen med Socialdemokratiet. Men igen: det kommer også an på det politiske indhold. Der er det aktuelle politiske eksempel med pensionsspørgsmålet, men jeg tror ikke, at det ikke kan føre til noget stabilt. Det tvivler jeg meget på.

RÆSON: Hvordan kan det være, du tvivler på det?

MEIER CARLSEN: Det gør jeg bl.a. af den grund, at jeg under mig over, hvad det er, der skulle karakterisere den midterposition. Man kan jo sige, og det har forhandlingerne op til den socialdemokratiske regeringsdannelse vist, at venstrefløjen i dag, dvs. venstrefløjen til venstre for Socialdemokratiet, er meget mere moderat end tidligere. Alle revolutionære tanker er væk. Alt handler om en stadig bekendelse til velfærdssamfundet og en kamp for antallet af offentligt ansatte. Jeg kan ikke se, at der er plads til et nyt parti i det rum.

RÆSON: Når man kigger ud over Europa, så er der andre partier, som ligner DF og til en vis grad er lykkedes med at gå i regering. Man kan pege på flere partier i Østeuropa og måske også Fremskrittspartiet i Norge, selvom man ikke skal overdrive ligheden mellem dem og DF. Hvordan kan det være, at det aldrig lykkedes for DF?

MEIER CARLSEN: Det lykkedes i den forstand, at de opnåede en placering, som et meget stærkt og væsentligt parti i det første årti af dette århundrede. Her i landet, og måske også i Norge, besindede man sig på Dansk Folkeparti og den uro omkring indvandringen, som eksisterede i befolkningen. Det gjorde man relativt hurtigt, og det er noget, der har udmærket det danske Socialdemokrati ift. stort set alle andre europæiske socialdemokratier, som har lidt en meget hård skæbne her de senere år med meget store valgnederlag og næsten udslettelsesagtige tab. Så man kan sige, at det har været utroligt klogt af de danske politikere, at de med større eller mindre forsinkelse accepterede, at bekymringen for indvandringen og udlændingepolitikken var reel, alvorlig og noget

man måtte forholde sig realistisk og seriøst til. Det er i høj grad derfor, DF er blevet overflødige. Og det er en meget markant udvikling, når man i øvrigt ser på, hvad der sker i Europa. Sidste folketingsvalg var en virkelig styrkelse af de gamle partier, som man stort set ikke kan finde noget sted i Europa i dag. Og det lader heller ikke til, at det er en udvikling, der mindskes af de meget dramatiske begivenheder, vi oplever i øjeblikket. Jeg tror faktisk, at tiden for et populistisk oprør er forsvundet i Danmark. Det kommer selvfølgelig også i høj grad an på, hvordan verden kommer til at se ud efter denne krise, hvilket er et umådeligt stort spørgsmål og ikke let at forudse. Men den umiddelbare situation op til krisen er, at vi har bevæget os mod en langt større grad politisk stabilitet, og at befolkningen er ret tilfreds med det.

RÆSON: Der er sikkert mange på venstrefløjen, som gnider sig i hænderne over DF's nedtur, men samtidig kan man forestille sig, at der er visse kræfter i Socialdemokratiet, som ikke er ovenud lykkelige for det, for hvis det skal lykkes for Socialdemokratiet at gennemføre al den socialdemokratiske politik med pensionsreformer og en stram udlændingepolitik, så kræver det vel til en vis grad et stærkt DF. Er du enig i, at det her præsenterer nogle udfordringer for socialdemokratiet?

MEIER CARLSEN: Jeg tror ikke, udfordringen er særligt stor. Dansk Folkeparti har trods alt mærket, hvor problematisk, det er for dem at komme for tæt på Socialdemokratiet. Det tror jeg, er en lære, de må drage af det. Så er der nogle politikområder, socialpolitikken, hvor de har forsøgt at markere sig gennem årene, hvor det ville være dumt af Socialdemokratiet ikke at benytte sig af DF's mulige støtte til reformer som pensionsreformen. Men der er jo netop ikke noget, der tyder på, at det giver DF nogen særlig gevinst. Tværtimod er det noget, der kun bidrager yderligere til at legitimere Socialdemokratiets position.

”DET, DER HAR VÆRET DERES ABSOLUTE HOVEDROLLE I DANSK POLITIK — AT DER BLEV FØRT EN STRAM UDLÆNDINGEPOLITIK — DEN MINDSKEDES SÅ LANGT AT DEN NÆSTEN FORSVANDT. DET ER EN UAFRYSTELIG KRISE OG IKKE NOGET, MAN KAN LAVE OM PÅ HEN AD VEJEN”

RÆSON: For at det ikke kun skal handle om det politiske spil: en del af Anders Vistisens kritik går jo på, at der er noget idéfattigdom i DF i øjeblikket. Er du enig i det?

MEIER CARLSEN: Ja, men spørgsmålet er, om der ikke har været det hele tiden. Hvis man ser på de år, hvor det fungerede bedst for dem, så var det i høj grad forslag, de fik serveret af Venstre i en lang årrække. Den politiske kreativitet i inderkredsen i DF, som er et ret stramt styret parti, har efter min mening aldrig været særligt stor. Og når den endelig har vist sig, så er det gået i den gale retning, også for partiet selv. Det fungerede optimalt, da Venstre sørgede for dem, da Venstre havde brug for dem som mandatnæssigt grundlag for en borgerlig regering. Det var ikke mindst Venstres skiftende finansministre, som sørgede for, at Dansk Folkeparti kunne få en række symbolske gevinster, og man blev ved med at tildele dem æren for den stramme udlændingepolitik. Og de var så også nødvendige for, at den stamme udlændingepolitik havde flertal i Folketinget, men den situation er ændret nu.

RÆSON: Kan du se for dig, at de manglende politiske visioner, eller hvad man skal kalde det, kan komme et sted fra, om der nogle ideologiske kilder, DF kunne trække på?

MEIER CARLSEN: Det mest realistiske er nok det forslag, Messerschmidt kom med: at fokusere på den nationalkonservative del af partiets historie, men det ville blive en stadig kamp med det eksisterende konservative parti. Men altså at fundere hele den udlændingepolitiske platform i det nationale, det kristne, den danske kultur, osv. Det er det mest realistiske af det, der har været på banen. Men jeg tvivler stadigvæk på, at det er nok til at bevare partiet som et vigtigt og centralt parti.

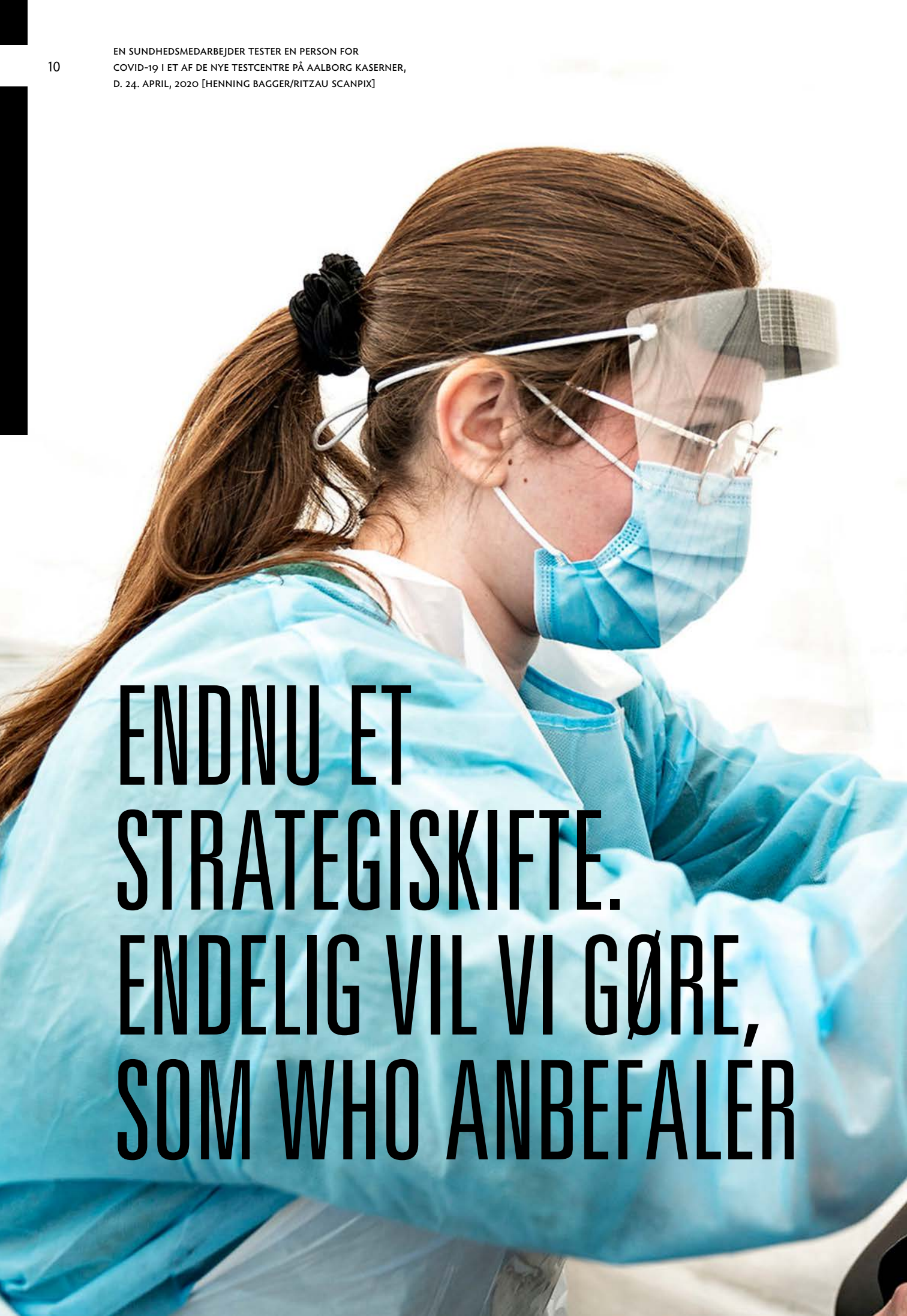
Erik Meier Carlsen (f. 1947) er journalist og forfatter til flere bøger, bl.a. De Overflødiges Oprør (2000) om Dansk Folkeparti. Cand.mag. i religionshistorie fra Københavns Universitet, samt chefredaktør for B.T. 2000-2007.

USA – KAMPEN OM MAGTEN FRA WASHINGTON TIL TRUMP AF NIELS BJERRE-POULSEN

“En indholdsrig bog, der dygtigt tager USA’s rolle historisk og nutidigt op til analyse [...] Det kan være vanskeligt, alene ud fra mediernes udlægning af de mange sager, at forstå den komplekse rolle, USA spiller som supermagt. Dette er en meget berigende politisk bog, der formår at fremlægge komplekse sager i en formidrende og lettilgængelig form [...] Anbefales til indkøb”
– Dansk Bibliotekscenter

Køb den i RÆSONs webbutik (raeson.dk), hvor porto og ekspedition er med i prisen:
150 kr. / for abonnenter: 100 kr.

A healthcare worker with long brown hair tied back, wearing a blue surgical gown, a blue surgical mask, and clear face shields, is shown in profile. She is focused on a task, likely testing a patient for COVID-19. The background is bright and slightly blurred, suggesting an outdoor or well-lit indoor setting.

**ENDNU ET
STRATEGISKIFTE.
ENDELIG VIL VI GØRE,
SOM WHO ANBEFALER**

DANMARK VIL NU GØRE DET, WHO HELE
TIDEN HAR BEDT OS OM AT GØRE. TAKKET
VÆRE PRIVATE PENGE KOMMER VI NU
OMSIDER I GANG MED BRED TESTNING,
OG VI FÅR ENDDA KARANTÆNEHOTELLER.
SAMTIDIG ER DER KOMMET ET
ENESTÅENDE TILBUD FRA TYSKLAND

AF UFFE GARDEL

Når historien om COVID-19 epidemien i Danmark skal skrives, vil et af de spændende kapitler afdække kampen mellem "WHO-tilhængere" og "WHO-modstandere" i regering og myndigheder. Kampen blev tirsdag vundet af WHO-lejren: Danmark vil nu, omsider, og efter to måneder, gøre netop dét, som WHO lige siden epidemien begyndelse har bedt os om at gøre:

Vi vil teste meget bredt, vi vil opspore smittedes kontakter, og vi vil opfordre smittede til at gå i isolation. Det er essensen i en ny strategi, som Sundhedsstyrelsen kalder en ny "teststrategi". Det er en misvisende betegnelse; dette er en helt igennem ny strategi på flere områder end test.

På testområdet sker der reelt det, at Novo Nordisk og Novo Nordisk Fonden betaler til en parallel testtjeneste, Testcenter Danmark, som ikke skal teste efter Sundhedsstyrelsens stramme retningslinjer, hvor man kun tester folk med symptomer og ansatte i den regionale sundhedssektor. I det parallelle spor vil man tilbyde test til smittede kontakter, pårørende, til ældre samt ansatte på plejecentre og lignende.

Med private penge får man således nu omsider opbygget den testkapacitet, man så længe har lovet i offentligt regi. Det er et kæmpeskift i forhold til den vejledning, Sundhedsstyrelsen udsendte for blot tre uger siden, hvoraf det fremgik, at symptomfri personer kun ville blive testet i meget begrænset omfang. "[N]ogle personer uden symptomer [vil] blive testet fx som led i behandling eller undersøgelse på et sygehus, i speciallægepraksis eller i tandklinik," hed det.

I de efterfølgende dage må nogen have presset Sundhedsstyrelsen voldsomt, for den 29. april mente Sundhedsstyrelsen, at nu skulle vi i gang med smitteopsporingen, men at de smittede selv kunne stå for kontaktopsporingen – "en ansvarliggørelse af borgerne", kaldte Sundhedsstyrelsens direktør, Søren Brostrøm det. Nu tager myndighederne ansvaret på sig:

**UDEFRÅ KUNNE
DET SE UD, SOM
OM REGERINGEN
HAR BANKET
MYNDIGHEDERNE
GRUNDIGT PÅ PLADS
OG TVUNGET DEM
TIL AT FØLGE WHO'S
ANBEFALINGER.
DET ER DOG IKKE
SIKKERT, DET ER
SÅ ENKELT; FRONTEN
MELLEM WHO-
TILHÆNGERE OG
WHO-MODSTANDERE
KAN VÆRE GÅET
NED IGENNEM
BÅDE REGERING OG
MYNDIGHEDER**

"Myndighederne vil desuden sikre en betydeligt styrket indsats ift. at opspore kontakter til bekræftede COVID-19 tilfælde," står der i det nye strategipapir.

Og efter at vi meget længe har hørt fra Sundhedsstyrelsen, at danskere bor så godt, at de udmærket kan isolere sig i eget hjem sammen med deres familie, så er man nu nået frem til det, som WHO hele tiden har sagt: Smittede skal ud af hjemmet, de skal rigtigt isoleres.

Jeg bringer et langt citat fra det nye papir, fordi teksten så kraftigt understreger det fuldkomne strategiskifte, der nu sker, efter rækken af ret halvhjertede strategiskifter, som jeg kort beskrev ovenfor.

"I WHO's anbefalinger angives det, at isolation af borgere med lettere symptomer kan foregå i særlige faciliteter eller i eget hjem. Det kan imidlertid i praksis være svært for mange borgere – ikke mindst borgere der bor sammen med personer i risikogruppen.

Derfor arbejder myndighederne på, at der hurtigst muligt oprettes frivillige isolationsfaciliteter. En løsning kan være at oprette særlige frivillige isolationsfaciliteter på fx hoteller, feriecentre eller lignende. Ophold på en frivillig isolationsfacilitet skal bl.a. kunne tilbydes smittede borgere, som af forskellige årsager vil have vanskeligt ved at gennemføre Sundhedsstyrelsens råd om velfungerende selv-isolation, eller som deler husstand med en person i risikogruppen, der skal undgå smitte med COVID-19, fx borgere med visse kroniske sygdomme."

Tænk, nu lytter man til WHO, efter at både Sundhedsstyrelsen og Statens Serum Institut i lang tid i marts fuldkommen benægtede, at WHO havde noget budskab til os. Jeg skrev om det i RÆSON.

Endnu i begyndelsen af april havde man ikke rigtigt anden strategi end at lade smitten sprede sig; også dét skrev jeg om her. Og nu vil man ligefrem tilbyde karantænehoteller, efter at man i lang tid forklarede, at den slags er noget skidt: "Hjemmekarantæne, som det hedder, er ikke en perfekt beskyttelse.

Men alternativet ville være karantænelejre, hvor der også ville være ret meget smitte, så derfor tænker vi, at det her er den bedste måde at gøre det på. Der er rigtig dårlige eksempler på steder, hvor man har forsøgt at lave karantænelejre,” sagde Statens Serum Instituts faglige direktør, Kåre Mølbak, i et allerede legendarisk avisinterview.

Påstanden om, at danskerne sagtens selv kan isolere sig, blev efter min mening grundigt gennemhullet i sidste uge af en ny undersøgelse fra Serum Institutet, som viste, at ikke-vestlige indvandrere er mere udsat for smitte end andre, og pegede på, at det kunne hænge sammen med deres boligforhold. Jeg skrev om det i RÆSON for nogle dage siden.

Udefra kunne det se ud, som om regeringen har banket myndighederne grundigt på plads og tvunget dem til at følge WHO's anbefalinger. Det er dog ikke sikkert, det er så enkelt; fronten mellem WHO-tilhængere og WHO-modstandere kan være gået ned igennem både regering og myndigheder.

Får dette nogen konsekvenser – ud over at vi bliver bedre til at knuse epidemien? Foreløbig vil epidemiindsatsen blive flyttet væk fra Sundhedsstyrelsen og over i en ny styrelse under Justitsministeriet. Det havde regeringen nok ikke gjort, hvis den havde været begejstret for Sundhedsstyrelsens indsats.

ET ENESTÅENDE TILBUD

I dag kan danskere ikke rejse ret mange andre steder hen end til Sverige, hvis ikke de vil risikere at blive sat i 14 dages karantæne ved indrejse. Men nu vil Tyskland slippe os ind igen: Den tyske indenrigsminister, Horst Seehofer, fra det bayerske parti CSU, sagde onsdag, at man vil afskaffe grænsekontrollen på grænsen til både Luxembourg og Danmark fra på lørdag – forudsat man kan blive enig med Danmark om at afskaffe grænsekontrollen.

Og forbundslandet Schleswig-Holstein skriver allerede på sin hjemmeside onsdag som en kendsgerning, at ”indrejseforbuddet vil

blive ophævet”. Til sammenligning vil Tyskland forlænge sin grænsekontrol på grænsen til Frankrig, Østrig og Schweiz frem til 15. juni.

Mere ved vi ikke. Det er lidt uklart, om indrejseforbuddet vil blive ophævet for alle, eller kun for danske og tyske statsborgere. De tre baltiske lande har allerede i sidste uge åbnet deres indbyrdes grænser for hinandens statsborgere, men altså kun for dem. EU-kommissionen kæmper i mellemtiden for at få EU-landene med på, at alle grænseåbninger skal være ikke-diskriminerende; er en grænse åben, skal den være åben for alle Schengenborgere, som bor i de berørte lande.

Omme på den anden side af jordkloden overvejer Australien og New Zealand, om de skal oprette en fælles ”rejse-boble”, så man kan rejse mellem de to lande, men selv om de begge er i gang med at genåbne samfundet, ligger boblen ikke lige om hjørnet. Det tyske tilbud til Danmark er også i global sammenhæng enestående.

Uffe Gardel (f. 1960) er journalist, oversætter og kommunikationsrådgiver, cand.merc. i finansiering.

**FÅR DETTE NOGEN
KONSEKVENSER
— UD OVER AT VI
BLIVER BEDRE TIL AT
KNUSE EPIDEMIEN?
FORELØBIG VIL
EPIDEMIINDSATSEN
BLIVE FLYTTET VÆK FRA
SUNDHEDSSTYRELSEN
OG OVER I EN NY
STYRELSE UNDER
JUSTITSMINISTERIET.
DET HAVDE
REGERINGEN NOK
IKKE GJORT, HVIS
DEN HAVDE VÆRET
BEGEJSTRET FOR
SUNDHEDSSTYRELSENS
INDSATS**

KEIR STARMER, DAVÆRENDE BREXIT-ORDFØRER OG
NUVÆRENDE FORMAND FOR LABOUR, TALER TIL EN
BEGIVENHED FOR LABOUR-MEDLEMMER I HARLOW,
NORD FOR LONDON, D. 5. NOVEMBER, 2019
[DANIEL LEAL-OLIVAS/AFP/RITZAU SCANPIX]

LABOURS NYE LEDER LIGNER ALLEREDE STORBRITANNIENS NÆSTE PREMIERMINISTER

AF VICTOR HATAMI

Det er nok stadig de færreste i Danmark, der overhovedet har hørt navnet. Men i lidt over en måned har Keir Starmer været leder af Labour og af Her Majesty's Most Loyal Opposition. Hans tiltrædelse druknede i coronakrisen og forsamlingsforbuddet, der satte en stopper for den store, festlige partikongresudnævnelse, som kunne havde givet den nye leder et solidt spark ind i den offentlige bevidsthed. I stedet blev resultatet af afstemningen blandt medlemmerne, noget anti-klimatisk, sendt ud på mail.

Starmer får nok at tage fat på. Labour kommer fra det dårligste valg siden 1935, og der er dybe interne stridigheder i partiet. Samtidig står landet over for nogle enorme udfordringer: den næste fase af Brexit står for døren og behovet for store reformer lurer forude. Først og fremmest er det dog coronapandemiens rasen og de store konsekvenser, der nødvendigvis følger i dens kølvand, som fylder i Starmers kalender.

Derfor har Starmers første måned som oppositionsleder selvsagt

ikke været en været nogen almindelig måned. Med bl.a. en premierminister på intensiv afdeling, har oppositionslederens rolle været mere tilbagetrukket.

Men efter parlamentet genåbnet i slutningen af april har han kunnet træde længere frem i det politiske rampelys i de ugentlige spørgetimer, Prime Minister's Questions (PMQs).

De første par uger har Starmer stået overfor udenrigsminister og First Secretary of State, Dominic Raab, i Boris Johnsons sted, men sidste onsdag var Johnson tilbage ved pulen, og de to ledere mødtes i deres første offentlige debat. Her gik Starmer lidt mere offensivt til værks. Han lagde ud med at punktere Johnsons påstand om, at regeringens respons på krisen skulle have været en succes med henvisning til at Storbritannien nu havde det højeste dødstal i Europa og meget retorisk at spørge: "... can the Prime Minister tell us: How on earth did it come to this?". Han fortsatte derefter med stringente og velformulerede

EFTER JULENS KATASTROFEVALG HAR LABOUR VALGT DEN TIDLIGERE MENNESKERETTIGHEDSADVOKAT KEIR STARMER SOM DERES NYE LEDER. HAN HAR OVERTAGET ET PARTI I DYB KRISE, MEN STARMER LOVER VIDTGÅENDE REFORMER, OG EFTER DEN FØRSTE MÅNED I JOBBET LIGNER HAN MED SIN VELTALENHED, METODISKE FREMGANG OG ANTI-POPULISTISKE POLITIK ET SERIØST BUD PÅ EN KOMMENDE PREMIERMINISTER

spørgsmål og brugte behændigt regeringens egne grafer og tal imod den noget mere famlende Johnson.

Starmers baggrund som advokat kom tydeligt til udtryk, og han fremstod veloplagt med sin nøgterne og præcise fremgangsmåde, især overfor Johnson, der tydeligt manglede den sædvanlige opbakning fra de mange medlemmer i salen, der i coronatiden er henvist til at deltage over video.

MR DARCY

Det er kun 5 år siden Keir Starmer som 52-årig blev valgt til parlamentet for første gang. Inden da havde han været chef for den britiske anklagemyndighed, en stilling der indbragte ham et ridderslag og retten til at kalde sig Sir Keir Starmer – en titel han dog foretrækker ikke at bruge.

Starmer, der er barn af arbejderklassen, blev uddannet jurist først fra Leeds, siden Oxford, og opbyggede en succesfuld karriere som forsvarsadvokat med speciale i menneskerettighedsspørgsmål og førte i 90'erne en række kendte sager, der gav ham en vis mediebevågenhed. Et vedholdende rygte vil således vide, at den unge Starmer var den oprindelige inspiration til Mark Darcy i Helen Fieldings *Bridget Jones' Dagbog* (i filmen spillet af Colin Firth) med sin selvdisciplin og lettere fåmælted, men samtidig drevet af en indre kraft og retfærdighedssans.

Den afmålte og seriøse fremtoning var da også noget af det, der sikrede ham sejren i kampen om partilederskabet. Ord som ihærdig, omhyggelig, flittig, analytisk og intelligent gik da også igen hos hans støtters beskrivelse af ham, som samtidig understregede hans drive og iver. Disse egenskaber er særlig væsentlige for Labours medlemmer, der længe har manglet en lederskikkelse med en kompetence og en pragmatisk kunnen, der kan stå i kontrast til både Corbyn og Johnson. En, der kan få styr på kampene i partiet, og som kan være en troværdig kandidat til premierministerposten.

EN SAMLENDE FIGUR

Den første udfordring han står overfor, er at få samlet partiet igen. Starmer overtager et Labour, der især under Corbyns ledelse har været martret af interne stridigheder, hvor forskellige grupperinger har underløbet hinanden, og hvor dårlige sager og uenigheder om både Brexit og den politiske retning har efterladt arbejderpartiet splittet. Corbyns manglende evne til at konsekvent at gribe ind og få stoppet det flerårige problem med anklager om antisemitisme i Labour affødte stor intern kritik. Samtidig indsatte Corbyn sine mest loyale støtter på de tunge poster, og der opstod blandt hans tilhængere en nærmest sektersk dyrkelse af ham og hans projekt, og alle, der stillede sig kritiske over

for hans linje, blev udstillet som værende illoyale og anti-Labour.

Men hvor Corbyn skabte splid, så er Starmer et godt bud på en samlende figur. Ikke alene vandt han overbevisende posten med 56 pct. af stemmerne i første runde. Han havde også – modsat Corbyn da han blev valgt – et flertal af parlamentsmedlemmerne bag sig. Under hans ledelse vil den store, midtsøgende højrefløj af partiet, der de sidste fem år har været lagt på is, igen kunne komme til orde.

Men tag ikke fejl, Starmer tilhører ingenlunde højrefløjen i Labour. Han betegner sig selv som socialist og tilhører den moderate venstrefløj. Han holder også fast i en del af Corbyns mere vidtgående politikker om at renationalisere kritisk infrastruktur som postvæsen, energiforsyning og jernbaner, sætte skatten op for de rigeste og afskaffe undervisningsafgiften på de videregående uddannelser – noget, der er vigtigt for at sikre støtten fra venstrefløjen.

Mange håber at Starmer kan være en samlende figur, så han kan tackle nogle af de problemer som hidtil har belastet partiet. Indtil videre har han undskyldt for håndteringen af antisemitisme-sagen og udpeget en forholdsvis bred skare af parlamentsmedlemmer til sit skygge-kabinet, bl.a. sine to modkandidater fra partiledervalget, tidligere leder Ed Miliband, samt venstrefløjens Angela Rayner som næstkom-

manderende. Starmer har således slået de første lovende takter an til at samle og få lidt hold på det splittede parti. Den store test for fremtiden ligger imidlertid i at få vælgerne tilbage.

EN BROGET VÆLGERSKARE

I december tabte Labour fjerde valg i træk, og det lykkedes dem kun at vinde 202 af de 650 parlamentspladser. Nu er det ti år siden, de mistede magten; det er femten år siden, de sidst vandt et valg; og på under tyve år, har de mistet over halvdelen af deres sæder i parlamentet.

Det største tilbageslag ved dette valg var de Konservatives gennembrud af den såkaldte "Red Wall", Labours gamle industrielle kerneland. Her er folk nok på den økonomiske venstrefløj, men de er også ofte socialt konservative og bryder sig ikke om politiske dagsordener, der bygger på progressivitet og internationalisme. For dem var Labours vaklen i Brexit-spørgsmålet men i høj grad også Jeremy Corbyn selv dråberne, der fik bægeret til at flyde over. Hans revolutionære baggrund, samt rygter om forbindelser til terrorgrupper og hans manglende evne til at sætte sig ind i befolkningens bekymringer gjorde ham i deres (og mange andres) øjne til en utænkelig kandidat til premierministerposten. De måtte, for første gang i deres liv, flytte deres kryds.

Starmer har allerede vundet lidt ved ikke at være Corbyn, men spørgsmålet om Brexit er sværere at gøre noget ved. Starmer er en kendt EU-tilhænger, og måske er det faktisk ikke så dårligt for ham, at det er de konservative, der skal gennemføre Brexit. Så kan han holde lav profil i det spørgsmål og forsøge hverken at støde de gamle arbejdere eller de EU-begeistrede storbyvælgere fra sig.

Starmer kan håbe på, at det ideologiske i Brexit-spørgsmålet ikke længere fylder, når briterne skal til valg igen om 4 ½ år. Men præcis hvad han skal gøre for at få vælgerne bag sig til den tid, er ikke til at sige. I fire år var Brexit omdrejningspunktet i britisk politik, og selvom det på ingen måder er slut, så var

tiden efter valget kommet for begge partier til at udforme deres visioner for fremtidens Storbritannien. For hvordan et Post-Brexit-Britain skal se ud. Vi nåede dog kun at få små glimt inden coronapandemien for alvor brød ud og overtog dagsorden. Konsekvenserne af den – og af Brexit – vil formentligt forandre det britiske samfund markant over de næste år, og det er umuligt at sige, hvilke politiske skillelinjer, som bliver afgørende ved valget i 2024.

Noget Starmers potentielle vælgere dog kan blive enige om er, at der er brug for et markant opgør den økonomiske austerity-politik, der er ført de sidste 10 år, at der skal sættes en stopper for den voksende ulighed, og at der skal gøres noget ved de enorme regionale forskelle i velstand og udvikling. Det havde selv de konservative indset, og allerede før coronapandemien brød ud havde de lovet, at der ville blive skruet gevaldigt op for det offentlige forbrug med bl.a. £600 mia. til investeringer i infrastruktur og et boost af sundssystemet med 40 nye hospitaler og 50.000 ekstra sygeplejersker.

Men med den nye krise vil der med stor sandsynlighed opstå stor uenighed hos de konservative, om hvordan man bedst får landet tilbage på fode igen økonomisk. Der er stadig mange, der er tilhængere af Cameron-regeringens nedskæringspolitik, og som vil mene, at det vil være det rigtige at vende tilbage til den pga. de økonomiske omkostninger, coronakrisen vil medføre. De vil således gå imod Johnson, som klart har afvist, at mere austerity bliver en del af regeringens genopretningsplan.

Blandt Labours vælgere er der imod bred enighed om, at austerity-politikken under Cameron har slået fejl. At de voldsomme nedskæringer har gjort det værre at være brite, med et rekord højt antal familier, der lever i fattigdom, og en realløn, der stadig er lavere end før finanskrisen. Til sammenligning er den steget med ca. 10 pct. i Danmark. Nu ser de også et sundhedssystem, der efter talrige nedskæringer er efterladt udhulet og ude af stand til at tackle pandemien ordentligt. For dem er

der ingen tvivl om, at den økonomiske genopretning efter coronakrisen må og skal være en anden, end den var sidst efter finanskrisen.

Starmer skal selvfølgelig se tiden og den økonomiske situation an, men han har muligheden for at lægge op til en helt anden økonomisk kurs for landet. Hvor Corbyn havde Brexit og først og fremmest sig selv i vejen for at kunne realisere sin politik, så har Starmer bedre chancer for at lykkes. Rigtig mange i befolkningen er klar til store sociale reformer og er slet ikke så bange for de ovennævnte vidtgående forslag, som Corbyn præsenterede, og som Starmer til en vis grad har taget til sig. Og måske kan omvæltningerne, som coronakrisen og Brexit fører med sig, være afsættet til, at Labour kan få gennemført de største reformer af det britiske samfund siden Thatcher.

PROFESSIONALISME OG IDEALISME

Starmer har trods de ekstraordinære omstændigheder fået en god start som leder. Han er veltalende, pragmatisk og omhyggelig, en anti-populistisk politiker, der står i stærk kontrast til Boris Johnson. Og så ligner han et seriøst bud på en fremtidig premierminister. Som et Labourparlamentsmedlem fortalte BBCs Lewis Goodall, så ligner han faktisk mere "en premierminister end premierministeren selv gør".

For Starmer er hverken en ny Corbyn eller en ny Blair: "Jeg har ikke brug for en andens navn tatoveret i panden for at tage en beslutning," som han siger. Men han lykkes med at kombinere Blair-tidens pragmatisme og professionalisme med noget af Corbyn-tidens idealisme. Nu har han fire år til at overbevise vælgerne om, at man igen kan regne Labour for at være et regeringsdygtigt parti. At de – at han – er fremtiden. Der er lang tid til valget, og der er lang vej tilbage for Labour, men navnet Keir Starmer kan vi godt få lært med det samme.

Victor S. Hatami (f. 1995) er BA Honours i Human, Social and Political Sciences fra University of Cambridge.

NIELS BJERRE-POULSEN OG PETER KURRILD-KLITGAARD: DER ER GÅET KULTURKAMP I CORONAKRISEN

INTERVIEW AF
DAVID RISCHÉL

“DER ER HELT KLART KOMMET ET ASPEKT AF KULTURKAMP IND I DET, SOM IKKE HAR NOGET AT GØRE MED SUNDHEDSFAGLIGE OVERVEJELSER, SOM FX OM DET ER SMART AT BÆRE ANSIGTSMASKE. DET HANDLER TVÆRTIMOD OM, AT DEN ‘DYBE STAT’ FORSØGER AT PÅLÆGGE INDIVIDET AT BÆRE MASKE, ELLER AT DEN ‘DYBE STAT’ LUKKER SAMFUNDET FOR AT SKADE PRÆSIDENT TRUMP”

RÆSON: I sidste uge var der meldinger om, at Trump ville nedlægge den COVID-19 task force, som blev startet op i slutningen af januar. Derefter vendte han rundt på en tallerken og besluttede at holde den åben. Men præsident Trump lader til at være meget ivrig efter at få genåbnet det amerikanske samfund på trods af, at der stadig bliver rapporteret ca. 25.000 nye tilfælde og 1500 dødsfald om dagen. Man kan spekulere i, at han primært tænker på sit genvalg – at det er derfor han gerne have åbnet økonomien. For det første: er I enige i den vurdering? Og for det andet: Er det god politik fra hans side?

BJERRE-POULSEN: Først og fremmest er der jo en legitim diskussion om, hvorvidt man skal genåbne eller ej, hvornår de økonomiske konsekvenser bliver for store, hvordan man venter økonomien op mod dødsfald osv. Den foregår også herhjemme. Men jeg tror din fornemmelse er fuldstændig rigtig, at de pressemøder, han har holdt, helt klart har drejet sig mere om at promovere sit eget genvalg ved at optræde som ‘crisis manager’, ved at være den, der ledte slagets gang. Og det vi har jo set gå frem og tilbage. Først fralagde han sig ansvaret – det var op til de enkelte guvernører – og da en hel del guvernører ikke alene tog initiativ men også blev meget populære på at handle aktivt ift. epidemien, som fx Gavin Newsom i Californien og

Andrew Cuomo i New York, og begyndte at samarbejde meget aktivt på at indkøbe sikkerhedsudstyr og andet, stod han frem og sagde, at han havde ‘total autoritet’ over hvornår, økonomien skulle lukke op igen. Det gav bagslag. Derefter begyndte han at holde de her to timer lange pressemøder og så dem som en mulighed for at angribe pressen og gøre alle de ting, som han også ville gøre på et valgmøde. Det nåede sit klimaks, da han begyndte at spekulere i, hvorvidt man kunne sprøjte blegemiddel eller kaustisk soda ind i kroppen, og så begyndte det at skade hans meningsmålinger, hvorefter han valgte at aflyse de pressemøder. Det holdt ikke så lang tid, for det viste sig, at de lægefaglige eksperter blev ret populære, og folk syntes, at de havde brug for den information. Det har han så forsøgt at gøre ved at dreje pressemøderne, så det i højere grad handler om økonomien. Så de lægefaglige eksperter har været ret fraværende de sidste par dage, og det er i stigende grad hans økonomiske task-force, der begynder at markere sig under de forskellige pressemøder. En af de ting, jeg har bemærket, er, at han begyndte at tale om den føderale regerings indsats i datid, som om den føderale regerings forsøg på at dæmme op for COVID-19-epidemien er fortid.

Der er også en del af det, som handler om at få tørret ansvaret for genåbningen, hvis og når man be-

slutter sig for at genåbne, af på guvernørerne ved at erklære, at nu har de fået alt, hvad de behøver. Der er en vedvarende påstand om, at de har fået alt, hvad de skulle have i form af sikkerhedsudstyr osv., hvilket er et billede guvernørerne har svært ved at genkende. Så man ser et dobbeltspor, hvor den føderale regering på den ene side har udstukket retningslinjer for genåbningen i forskellige faser og dagen efter, de lavede de regler, begyndte Trump så at angribe de retningslinjer. Torsdag udkom retningslinjerne, og fredag skrev han så på twitter “liberate Minnesota, liberate Michigan, liberate Virginia!” og roste de guvernører, der ikke har overholdt retningslinjerne. Så der har han angrebet sin egen regering, og det er jo den underlige dobbelthed, vi har oplevet før, at der er en privat Trump, som skriver på Twitter og så er der en Trump, der påtager sig at stå i spidsen for den føderale regering.

KURRILD-KLITGAARD: Med hensyn til hans motiver, så er jeg ikke psykolog eller tankelæser, og jeg kan derfor ikke vide, hvad der foregår i hans hoved, men hans adfærd er i hvert fald meget konsistent med en viden om, at det formodentlig vil være økonomien, han skal trække en valgsejr hjem på. Hvis man kigger på befolkningens vurdering af, hvor godt han klarer sig, i de såkald-

te *approval ratings*, så er tallet så lavt, at han ikke burde kunne blive genvalgt på nuværende tidspunkt. Og hvis man ser på, om folk synes om ham, de såkaldte *favourability ratings*, så er de endnu lavere. Han bliver derfor nødt til at vinde præsidentvalget på to ting: økonomien plus det forhold, at han er siddende præsident. Des bedre økonomien og vælgerne privatøkonomi og beskæftigelsessituation står til, jo større vil hans chancer for genvalg også være. Om det så vil virke, er svært at sige på nuværende tidspunkt. I Danmark forekommer ledigheden at være relativt lav, men det er, fordi man har valgt en løsning, hvor man reelt lader, som om folk har et arbejde ved at betale deres arbejdsgivere deres lønninger. Med andre ord har vi i Danmark nok en kunstigt lav ledighed ift., hvad den ellers ville være, men i USA er situationen en anden, fordi man simpelthen ikke kan gøre noget lignende i et land, der er så stort som USA. Man har i stedet gjort det, at man har givet virksomheder nogle fordele eller man har givet folk en kontant udbetaling. Men det gør jo, at ledigheden er synligt større i USA. Og lad mig sige det på den måde, at jeg ikke kan komme i tanke om et præsidentvalg, hvor der i et valgår har været så markant en negativ vækst og hvor den pågældende præsident samtidig er blevet genvalgt. Forskellen er, at oppositionen de fleste andre gange har kunnet argumentere for, at det var præsidentens politik, der bar skylden, og derfor har det været lettere at drage vedkommende til ansvar. Man kan nævne Jimmy Carter i 1980 eller George H. W. Bush i 1992. Det er lidt sværere denne gang, for uden at ville sige, at han har gjort alt rigtigt, så må man erkende, at det er noget, der er kommet udefra, så spørgsmålet er mest, om vælgerne synes, den pågældende magthaver har reageret fornuftigt i situationen. Der er vi ved anden eller tredje led af et ræsonnement: folk kan ret let mærke, om de har flere penge i lommen eller ej. De ved udmærket, hvorvidt de er arbejdsløse eller ej, men når vi er ude i et ræsonnement, som handler om, hvorvidt en admi-

nistration har reageret rimeligt ift. noget udefrakommende, så bliver det meget uforudsigeligt, hvordan det her vil forløbe i løbet af valgkampen. Jeg vil sige, at hvis alt dette var sket i september i år lige inden valget, så ville Trump godt kunne begynde at pakke sit habengut i det Hvide Hus. Det var netop det, vi så i 2008, hvor finanskrisen begyndte at rulle i det tidlige efterår. Uanset om John McCain havde kunnet gå på vandet, så var han ikke blevet præsident, for man bebrejdede republikanerne for krisen.

RÆSON: Præsidenten har meget magt i USA, men staterne har også stor magt ift. at beslutte, om økonomien og samfundet skal genåbne eller ej. Hvordan har de enkelte forbundsstater håndteret krisen og genåbningen – og kan man se nogle tendenser i det ift. røde vs. blå stater fx?

BJERRE-POULSEN: Mit hovedindtryk er, at det ikke er så polariseret. Men vi har også set demonstrationer, som nok ikke er repræsentative for republikanerne, hvis man skal tro meningsmålingerne, men der er en lille gruppe, som nok svarer til tea-party bevægelsen, vil jeg tro, fra 2010. Og der er helt klart kommet et aspekt af kulturkamp ind i det, som ikke har noget at gøre med sundhedsfaglige overvejelser, som fx om det er smart at bære ansigtsmaske. Det handler tværtimod om, at den "dybe stat" forsøger at pålægge individet at bære maske, eller at den "dybe stat" lukker samfundet for at skade præsident Trump. Så der bliver malet et billede af bløde liberale, som bliver bange og tager maske på og hårdføre republikanere, der vil have deres frihed og ikke vil have en maske på, når de går ud.

RÆSON: Skal man anse demonstranterne for en kuriositet på republikanernes højrefløj eller tror I, de kan have en reel politisk effekt ift. at tvinge guvernører eller den føderale regering til at åbne tidligere?

KURRILD-KLITGAARD: Jeg opfatter det mest som en blanding af en kuriositet og det man med et ameri-

kansk begreb kalder for astroturf [kunstgræs, i modsætning til græsrodsbevægelser, red.]. Det er en folkebevægelse, der er skabt på et skrivebord, og dermed er den jo faktisk forskellig fra Tea Party-bevægelsen i 2009-2010, som jo kom ud af ingenting, men som ret hurtigt blev overtaget af elementer i Det Republikanske Parti, som gjorde den til en del af partiet. Men det første år, hvor den kørte, der var den en reel folkebevægelse, ligesom Occupy Wall Street. Det her virker som nogle meget sporadiske protester. Det kan godt være, det dækker over en reel utilfredshed, men det virker ikke på mig som noget, vi kan huske om et par år.

"OG LAD MIG SIGE DET PÅ DEN MÅDE, AT JEG IKKE KAN KOMME I TANKE OM ET PRÆSIDENTVALG, HVOR DER I ET VALGÅR HAR VÆRET SÅ MARKANT NEGATIV VÆKST OG HVOR DEN PÅGÆLDENDE PRÆSIDENT SAMTIDIG ER BLEVET GENVALGT"

BJERRE-POULSEN: Nominelt er det stadig meget få, vi taler om, hvis vi skal tro meningsmålingerne. Men de bliver jo opmuntret af præsidenten i en eller anden forstand til at tvivle på, om det er fornuftigt at holde afstand osv. Jeg så en demonstrant fra Californien med et skilt, hvor der stod "social distancering = kommunisme". Det er lidt svært at regne ud, hvordan den kobling har fundet sted, men det er et billede på, at staten ikke skal bestemme, om jeg skal holde afstand eller ej. Det er en næsten infantil forståelse af frihed: der er ikke nogen, der har ret til at bestemme over mig, uanset hvor fornuftigt, det er.

RÆSON: Et andet spørgsmål handler om arbejdsløsheden. Arbejdsløsheden er steget til historiske højder; den har ikke været så høj siden den store depression i 1929-30 og arbejdsløsheden lader til fortsat at være på vej op. Hvad betyder det for valgkampen?

BJERRE-POULSEN: Jeg synes, det er svært at regne ud, fordi alt andet lige regnede Trump med, at økonomien skulle være hans trumfkort. Det argument, han nu er nødt til at sælge, er, at krisen har toppet i USA, og nu skal vi vende økonomien, og det er jeg den bedste til at gøre, for det har jeg gjort en gang før. For Trump-vælgere er det et plausibelt argument, mens Demokrater aldrig var af den opfattelse, at det var ham, der havde skabt den gode økonomi.

RÆSON: Hvis vi bliver ved valgkampen, så steg Trumps approval ratings, men faldt så tilbage igen på deres stabilt lave leve. Kan man sige noget om, hvorvidt Biden-kampagnen har håndteret krisen? Har den hjulpet ham? Har den skadet ham?

KURRILD-KLITGAARD: Det er svært at sige. Det her burde være en oplagt chance for, at en udfordrer konstant kunne hamre løs på den siddende præsident. Og det har han ikke gjort. Der er flere udlægninger af det, og den mindre venlige er, at Biden er gået i flyverskjul, fordi der er så meget andet, som han ellers ikke ville tale om. Den anden

mulighed er, at han har valgt strategien, fordi han vil fremstå for partiegoistisk og opportunistisk, hvis han midt i en ganske alvorlig national krise hamrer løs på en siddende præsident. Jeg kan ikke vurdere, om det er rigtigt eller forkert, eller om begge dele er rigtige eller forkerte, men det er to af de oplagte muligheder. Hvis man kigger på RealClearPolitics daglige opdaterede gennemsnit af meningsmålinger, så har Bidens tilslutning sat sig en lille smule, ikke voldsomt meget, og det kan godt være, det ikke er katastrofalt, men man kan se, at spændet mellem ham og Trump er snævret ind og det på et tidspunkt, hvor Trumps approval ratings har været faldende eller i hvert fald svagt faldende. Det afspejler sig også i, hvordan bookmakerne sætter deres odds, og der kan man sige, at givet at Trump er så upopulær, og givet at man har en stor national krise, som Trump ikke har formået at drage fordel af og givet, at demokraterne har en kandidat, som har navnegenkendelse, hvorfor er oddsene så 50-50? Bookmakere sætter deres odds ift., hvad folk gerne vil spille, så det kan være, der bare er mange, som tror, Biden vil tabe. Men noget tyder i hvert fald på, at Biden ikke af markederne bliver opfattet som et superstærkt kort.

BJERRE-POULSEN: Jeg vil tro, den har hjulpet ham. Ift. det med stigningen i Trumps approval ratings, så vil jeg tro, at de fleste vil sige, at det er en naturlig reaktion og man kan sammenligne det, som jeg tror, jeg har gjort før, med Jimmy Carter under gidselkrisen i Iran i 1979, hvor han fik et boost på omkring 26-30 pct. Trump steg ca. 5 pct. fra midten af marts og frem til starten af april og er faldet igen, og især det sidste er værd at hæfte sig ved, for langt de fleste har et klart indtryk af, at Trump-regeringen ikke har håndteret den her krise godt. Og hvis vi kigger på meningsmålingerne, så har der endnu ikke været en meningsmåling, hvor Biden er bagud og han ligger også ret godt, også i de såkaldte svingstater, dem der sandsynligvis kommer til at afgøre

"MAN SER ET DOBBELTSPOR, HVOR DEN FØDERALE REGERING PÅ DEN ENE SIDE HAR UDSUKKET RETNINGSLINJER FOR GENÅBNINGEN I FORSKELLIGE FASER OG DAGEN EFTER, DE LAVEDE DE REGLER, BEGYNDTE TRUMP SÅ AT ANGRIBE DE RETNINGSLINJER"

valget. Det er alt for tidligt egentligt at lægge noget i det, men han har vel i gennemsnit en føring på 6-10 pct. i de nationale målinger og lidt mindre i stater som Michigan, Wisconsin og Minnesota.

RÆSON: Hvis vi nu bliver ved Biden, så er han jo også blevet beskyldt for at have begået et seksuelt overgreb på en tidligere medarbejder, Tara Read. Hvordan har hans kampagne håndteret den beskyldning?

BJERRE-POULSEN: Jeg tror, de har håndteret den på den eneste måde, de kunne håndtere den, dvs. de har ikke gået efter Tara Read, de har ikke beklignet hendes motiver, sådan som man så folk omkring Bill

Clinton gøre i sin tid. Jeg har lige sidet og set James Carville, en af Clintons spindoktorer, det var ham, der sagde under den såkaldte Pamela Jones-sag, at man kunne trække en femhundrededollarseddel igennem enhver trailerpark i USA og få nogen til at beskylde præsidenten for seksuelle overgreb. Det har Biden-kampagnen slet ikke forsøgt på. Han har bare sagt, at det Tara Read siger, aldrig har fundet sted. Og det der er så svært ved sådan nogle sager er, at de får deres eget liv. Hvad kan han sige? Han kan sige, at alle er velkomne til at kigge i Senatets personalesager, om der er noget at finde der. Men straks flytter kravet sig til, at man vil se hans personlige papirer i Delaware, om der er noget der. Han siger så, og det tror jeg er rigtigt, at personalesager slet ikke ville være at finde der, men til gengæld ville det være muligt at pløje igennem citater fra 40-50 års politisk arbejde. Så han har været lidt forbeholden for at slippe folk løs i de arkiver.

Jeg ved ikke rigtig, om det kommer til at skade ham og problemet for Trump-kampagnen er, at der er 21 verserende sager mod præsidenten af denne art, inklusiv en beskyldning om voldtægt. Om det er nok til, at det for alvor bliver en sag, det ved jeg ikke, men det er sværere at udnytte for Trump-lejren, fordi det også bringer opmærksomhed på de sager, der har været mod ham. Det republikanerne så i stedet har gjort, er at kritisere hykleriet. I stedet for at sammenligne med Trump, har de sammenlignet med Brett Kavanaugh-sagen. Dengang hed det sig, at man skal tro på alt, hvad kvinder siger, og hvad er der så sket med den ide?

KURRILD-KLITGAARD: Der er jo ret delte meninger om, hvorvidt Biden-kampagnen har håndteret sagen godt. Men det, der er det paradoksale, er, at hvis man som Trump næsten praler med at begå seksuelle overgreb, så skræmmer det ikke de mest konservative "family value"-vælgere væk, for det er, hvad der forventes af ham: at han er et halvdumt svin. Biden derimod har

næsten fremstillet sig selv som feminist, og derfor rammer det ham måske hårdere. Det har vi også set i mange sammenhænge. Jeg ved ikke, om det var rigtigt gjort af Biden at vente med at udtale sig, men det er i hvert fald klart, at Biden jo ikke ville kunne gøre andet end at sige, at det her ikke er rigtigt. Han kan jo ikke bevise, at noget ikke har fundet sted, medmindre der var specifikke detaljer, som en dato eller andet, som han kunne tilbagevise.

RÆSON: Der er også spekulationer om, at det er den her slags sag, der skulle få Biden til at trække sig og så nominere fx guvernør Cuomo fra New York i stedet. Er der noget som helst i de her spekulationer?

KURRILD-KLITGAARD: Sagen er jo, at der er visse former for indicier, der peger i Tara Reads retning, fx at hun meget tidligt har sagt, at der er foregået et eller andet. Det er ikke noget, hun har smidt på bordet nu, og hun er heller ikke republikaner. Så man kan ikke tilskrive hende nogen partipolitiske motiver. Så det er klart, at det ikke nødvendigvis er en sag, der er færdig endnu, men hun har så heller ikke andet bevis end sit eget ord. Vil den sag så alene få det Demokratiske Parti til at vrage Biden? Det tror jeg ikke. Det man kan sige, er, hvad nu hvis der dukker en yderligere historie op? Man kan også mene, at Biden ikke altid virker helt tilstedeværende, og man kan spørge, om det ville udgøre så stort et problem, at der er nogen i det Demokratiske Parti, som ville sige: så må vi finde en anden kandidat. Problemet er, at det ikke er helt let. Hvis man går ind og kigger på bookmakernes odds, så ligger Andrew Cuomo faktisk overraskende højt som et alternativ til Biden, og det kunne jo tyde på, at der er nogen, der går og taler om den mulighed. Men der skal jo være et konvent, og der skal der være en kandidat inden da. Så er spørgsmålet, om konventet overhovedet kan afvikles, og alt muligt andet. Og det kan jo godt være, at det må være The Democratic National Committee, der må mødes og foretage valget i stedet for.

Det, jeg prøver at sige, er, at det at vrage en præsidentkandidat, der har akkumuleret det tilstrækkelige antal delegerede og som har så bred opbakning i partiet, det er ikke noget, man gør på en let og elegant måde. I givet fald, må det være en situation, hvor der er flere sager, der begynder at dukke op om Biden, og hvor der så er en eller anden ronkedor, i den her sag ville det måske være Obama, der ringede Biden op for at fortælle, at "der er noget, vi må tale om". Jeg kan ikke forestille mig en situation, hvor man stemmer om, hvorvidt det skal være Biden eller en anden.

BJERRE-POULSEN: Jeg tror, der skulle en væsentligt større sag til. Så skulle det tage en voldsom vending. Men der tror jeg slet, slet ikke, vi er endnu. Det er ønsketænkning fra folk, der er bange for, at Biden ikke er en tilstrækkeligt stærk kandidat.

Niels Bjerre-Poulsen (f. 1959) er ph.d. i amerikansk historie ansat som lektor på Center for Amerikanske Studier/Institut for Historie, SDU. Han er blandt andet forfatter til Vietnamkrigen; En International Historie 1945-1975 (2015), og (med Erling Bjøl) USA's Historie (2018).

Peter Kurrild-Klitgaard (f. 1966) er ph.d. og professor i statskundskab ved Københavns Universitet.

RAINER FORST: ANTIDEMOKRATISKE VIRA ELLER DEMOKRATISKE ANTISTOFFER?

1 Vi lever nu i en fordrejet Corona-verden: At udøve solidaritet indebærer, at man distancerer sig og behandler sig selv og andre som potentielle faremomenter. Sammenhold indebærer at afholde sig fra at møde hinanden og formumme sig bag masker. Den individuelle frihed vil for fremtiden blive muliggjort gennem digital *motion capture*, et mareridtsscenario for alle frihedens fortalere. Og hvornår har man nogensinde oplevet skolebørn, som hellere vil i skole end forblive hjemme?

Men ikke nok med det, man tror ikke sine egne øjne: Den indtil for nyligt "markedskonforme" stat samler nu alle de forhåndenværende magtmidler – også medierne – for at foreskrive en politik for det fælles bedste. Denne tilsidesætter de økonomiske imperativer og tilsligter at beskytte også (og sågar netop) de svageste medborgeres sundhed. Nu taler ingen længere om "at undgå røde tal", idet den politiske vilje transcenderer partipolitikken og påkræver milliardstore hjælpepakker for netop at afbøde omkostningerne ved nedskæringspolitikken. Disse omkostninger, som har at gøre med følger, der ikke let lader sig opregne præcist – såsom arbejdsløshed, tab af livsgrundlag, armod, mangel på uddannelse og fortvivlelse – danner en grå, truende kulisse for alle disse tiltag. I disse tider søger mange mod autoriteter, som man kan have tiltro til, og man finder dem i form af virologer, der dog samtidig bedyrer både deres uvidenhed, samt at de er hverken politiske eller moralske autoriteter (i hvert fald for det meste).

Paradokserne går videre endnu. En global trussel som virusset nødvendiggør global koordination og solidaritet, og samtidig lukkes grænserne og en global konkurrence foranstalles: hvem befinder sig i den bedste position til at overkomme krisen, og hvem formår først at få fat i de knappe, medicinske ressourcer: ansigtsmasker og værnemidler? Der bliver sværget til det europæiske sammenhold, men gamle fronter trækkes op og forhærder det europæiske politiske landskab. Dette lover ikke godt for den kom-

PÅ DANSK VED
VIVIENNE DEJON,
PETER FALK OG
DAVID RISCHER

mende verdensomspændende økonomiske krise.

Vurderingen af situationen bevæger sig mellem to ekstremer. På den ene side står en almenvellets og solidaritetens politik, der omstyrter alle kendte indskrænkninger, hvad der for nogle allerede er tilsynekomsten af verdenskommunismen. På den anden side står en mægtig nationalstat, som indskrænker borgernes frihedsrettigheder og beskytter folks liv, hvad der for andre er den digitalt-autoritære kontrol- og hygiejnestats komme. Det træffende ord "krise" betyder, at det ikke bliver, som det var, men om det bliver mørkere eller lysere, står ikke klart, og selv de mest overbevisende profeter ved det ikke.

2 For at kunne orientere sig, er det i sådanne situationer nødvendigt at forsikre sig om grundlaget for vores politiske sameksistens, demokratiet. Thi det kan være, at uforudsete antidemokratiske vira indsniger sig i vores tænkning, imod hvilke vi nødsages til at udvikle demokratiske antistoffer. I så fald vil denne krise ikke blot være en krise inden for rammerne af demokratiet, men en demokratiets krise. Den begynder allerede dér, hvor forskellen mellem demokratisk og paternalistisk-autoritær politik ikke længere kan begribes – og fortsætter frem til det populære spørgsmål, om hvorvidt autoritære systemer monstro er bedre til at håndtere denne slags kriser. Dette overser, at man i demokratiet ikke regeres af "herskere", som forvalter og regulerer menneskenes behov og liv på god eller mindre god vis, snarere regeres man af den demokratiske vilje, besluttet igennem offentlig diskussion og proces. Selv når denne manifesteres igennem flertalsafgørelser eller regeringsbeslutninger, så skal det endnu kunne retfærdiggøres med henvisning til det fælles bedste og retfærdighedens krav. I et demokrati indskrænker "staten" ikke grundlæggende rettigheder, som om den kunne opbevare dem for os (som dens ejendom, noget den kun har udlejet til borgerne), nej, det politiske fællesskab beslutter – i fælles-

skab – at overholde visse regler for at forfølge et mål defineret af det fælles bedste. Derfor er det helt rigtigt, som Bundeskansleren bemærkede, at disse midlertidige tiltag er en "demokratisk prøvelse", men det er ikke sådan, som hun formulerede det, at "pandemien" indskrænker grundlæggende rettigheder. Det er snarere sådan, at forsvaret mod pandemien afkræver, at vi af *egen fri vilje* afholder os fra at udøve bestemte friheder for en tid. Derfor, og her har Kansleren igen ret, må dette foregå i sammenhæng med en høj grad af offentlig begrundelse og kritisk diskussion. Denne diskussion er ved den "offentlige brug af fornuften", som Kant kaldte det, fuldkommen nødvendig. Både de ovenfor benævnte sociale omkostninger ved karantænepolitikken såvel som deres mulige lempelser kan ikke udmåles i tilstrækkelig grad af "eksperter" (selvom de da kan hjælpe til). Det kan kun den demokratiske diskurs.

Når man er ramt af den antidemokratiske virus, synes enkelte af karantænetiltagene i Tyskland at ligne dem i Kina – hvad de ikke gør. I et demokrati bliver de ikke kun retfærdiggjort af alle for alle, de bliver også efterprøvet – hvad end det er i parlamentarisk eller i civilsamfundsmæssig diskussion eller i påberåbelsen af domstolene, som i et demokrati ligeledes udgør demokratiske instrumenter til sikringen af borgerrettigheder. Den som ignorerer, at den generelle pligt til at retfærdiggøre magtudøvelse til enhver tid er bindende i et demokrati, er på vej mod en autoritær opfattelse af politik, hvor "landsfædre" (eller strenge mødre) bestemmer, hvad der er godt eller forbudt for alle.

3 Ud fra denne demokratiske grundindsigt kan man udvikle demokratiske antistoffer mod de allerede nævnte fænomener og forvanskninger. Solidaritet betyder ikke primært at udrulle et nyt samfund baseret på løsladte og maskeerede åndelige enheder, som nidkært disciplinerer hinanden, men at man derudover bevidst følger de regler, som er til for at beskytte de svageste

i samfundet. Digitale kontrolinstanser skal selv kontrolleres demokratisk og bør benyttes så anonymiseret og autonomt, at de ikke fører til en vestlig udgave af det kinesiske socialkreditsystem. Frem for alt skal det store eksempel, som vi oplever i disse dage, fastholdes: at den demokratiske politik er i stand til sig at koncentrere al magt mod en specifik fællesinteresse. Man kan anse det som et tegn på muligheden for det generelle historiske fremskridt, som Kant ville have sagt det [Kant mente, at den franske revolution kunne anses for at være et "Geschichtszeichen": et historiens tegn, som signalerer moralsk og politisk fremskridt, red.]. Det, sådan håber vi, "forglemmes ej længere" (således Kant). En sådan fællesinteresse bør ikke kun være ledende dér, hvor det udelukkende handler om den rigtige "exit"-strategi eller den bedste "genoprettelse" af økonomien, men også dér, hvor vores samfund var ude af stand til at træde ud af livs- og eksistenstruende politik, om det så gælder miljøspørgsmål, bekæmpelsen af armod, lave lønninger eller udgrænsning, også kulturelt set. Visse ophedede diskussioner om tolerance af religiøst motiveret tilhæning af ansigtet ville også i denne Maskens Tidsalder kunne arkiveres lodret. Krisen giver muligheder for at udrede mange allerede for længst etablerede forvanskninger.

Dertil hører også, at én frygtelig sandhed bør bemærkes trods alle forvanskninger: enhver, der inden for nationale samfund såvel som i den globale økonomi må klare sig med kun de ringeste midler, er nu de første og største ofre for pandemien. I USA (men ikke kun der) bliver det særlig tydeligt – i et land fuld af rigdom, hvor en del af dets borgere er så udstødte, at de overrepræsenteres i dødshallene, først og fremmest den sorte befolkning. Helt så demokratisk-egalitær som til tider hævdedet, er virussen ikke.

Noget tilsvarende viser sig i de europæiske landes forskellige muligheder for at svare på krisen særligt ift. det, der følger umiddelbart efter pandemien. Og de katastrofer, der nok vil udspille sig i afrikanske

lande, som har endnu ringere mulighed for at beskytte deres borgere, aftegner sig endnu kun som svage skygger.

Derfor behøves en anden edsaf-læggelse ved demokratiet. Den første består i konsekvent at følge stien udstukket af politikken for det fælles bedste uden at lade sig bringe i vildfarelse af formodede økonomiske imperativer: en konsekvent retfærdighedens politik, der i sidste instans skal kunne retfærdiggøres over for dem, der er dårligst stillet i samfundet. Og ikke nok med det – politikken vil gøre disse dårligst stillede til ægte demokratiske autoriteter, der er medbestemmende for, hvad det vil sige at bedrive demokratisk politik såvel som at tage særlige hensyn til de mest sårbare.

Den anden ed fordres dér, hvor den demokratiske nationalstat må erkende, at forestillingen om fortjenesten og profitten som national og omkostninger som globaliserede ikke kan opretholdes i en globaliseret verden – lige fra ødelæggelsen af miljøet, som de herskende produktionsmåder i ikke-vestlige lande anretter, til den endnu mere himmelråbende skandale, som den globale produktionsmodus udgør: de forfærdelige betingelser og løn de produkter, som vi køber og bearbejder her til lands, bliver fremstillet under. At vi deler en økonomi og en livsverden med mennesker i Kina, Indien og Brasilien, havde vi ganske givet kunne vide før coronaen, men virusset tydeliggør det nu endnu en gang. Den nationale refleks vil ikke kunne udgøre et svar på dette, og slet ikke populismen fra Trump eller Bolsonaro. Mange steder har den antidemokratiske virus spredt sig til kanten af vanvid. Måske oplever vi skumringstimen for den ekstreme højrefløjens populisme.

Den som uanfægtet fortsætter at udtrykke demokrati som noget nationalstatsligt, og heri er socialdemokratierne i de europæiske lande desværre ingen undtagelse, lukker øjnene for den simple og dog så komplekse sandhed, at alle skal vedtage regler, der gælder for alle – og ikke kun en privilegeret del.

Hvor andet er tilfældet, hersker ikke demokrati, men feudalisme, og de, der kun tænker international politik som national egoisme, vil blive nødt til at indse, at dette ikke blot er udemokratisk, men også på længere sigt fører til elendighed. Også deres egen. Den næste "bølge" af globale flygtninge må ikke blive anset som advarselstegn, fordi noget andet end egeninteresse må lede til en retfærdig behandling af de flygtende. Her må de, der kun forstår egennyttens sprog, imidlertid tænke sig om en ekstra gang. Også over følgerne af den globale opvarmning. Når vi nu alligevel fører en politik for det fælles bedste, hvorfor så ikke også her? Verden er i mange henseender et fællesskab, og de, der forholder sig ligesom de velhavende lande, udbreder antidemokratiske viri.

Inden for EU er der allerede opstået en beskæmmende holdning blandt visse nordeuropæiske lande, hvad angår euroen og genopretningspakker. Men det samme spørgsmål vil melde sig i forbindelse med globale hjælpepakker til de fattigere lande uden for Europa. Dertil fordres de velstående lande til snarlige betydningsfulde tilsigelser om at hjælpe, men dette er også stedet til at tænke over skridtene mod en mere retfærdig verden – dette begynder med beskatningen af netop de finansielle transaktioner, som bidrager væsentligt til uligheden i hele verden.

4 Til forskel fra, hvad visse klassiske kriseteorier tilsiger, så vil ingen "objektiv" verdenshistorisk tendens medføre en "fornuftens list" (Hegel), der lærer os at udtrykke demokrati korrekt i henhold til både det nationale og transnationale. Intet revolutionært subjekt, der gør sine sager til menneskehedens, vil komme til syne. Derimod kan man frygte, at der efter pandemien igangsættes et væddeløb om først at genvinde kræfterne. Her til er betegnelsen socialdarwinisme endnu for blød. En økonomisk konkurrence uden fortilfælde kunne

opstå, en konkurrence af koncentration og fordrivelse, hvorved staterne kun gør, hvad de hver især kan for at placere sig selv rettelig. En ny neokolonial verden kunne true.

Men mennesker er ikke kun, som vi nu ser, ofre for historien; de har opfundet politiske mekanismer til at reagere retfærdigt på udfordringer og kriser. Det vigtigste, tilkæmpede resultat hedder demokrati. Om krisen bibringer os tilstrækkelige demokratiske antistoffer, der motiverer os til at begribe den som et øjeblik for beslutningen om en ny form for politik? Det ville være historiens tegn.

Rainer Forst (f. 1964) er tysk politisk filosof og politisk teoretiker. Han er professor ved Wolfgang Goethe Universitetet i Frankfurt, forfatter til en lang række bøger og er modtager af Gottfried Wilhelm Leibniz-prisen. Dette essay er også blevet udgivet i forkortet udgave i Süddeutsche Zeitung mandag d. 4. maj, 2020.

DET ER PÅ TIDE, VI
DISKUTERER DEN STADIG
MERE UKLARE GRÆNSE
MELLEM POLITI OG MILITÆR

GRÆNSERNE MELLEM POLITI OG SOLDATER
BLIVER STADIGT MERE UDVISKEDE,
NÅR SOLDATER FLERE STEDER I VORES
SAMFUND PATRULJERER GADERNE, OG
POLITIET BLIVER STÆRKERE BEVÆBNET.
DET BØR GIVE ANLEDNING TIL DISKUSSION,
FORDI DET MEDFØRER EN RÆKKE
POTENTIELLE RISICI, SOM I VÆRSTE
FALD RISIKERER AT SVÆKKE VÆRNET
OM MENNESKERETTIGHEDERNE OG DEN
DEMOKRATISKE KONTROL MED MILITÆRET

AF RASMUS DAHLBERG OG IDA ALBAN ADLER

For første gang siden opstanden i Nakskov i 1931 er soldater atter blevet en del af det danske gadebillede i fredstid. Efter terrorangrebet i København den 14. februar 2015 blev der igangsat et arbejde, der munde- de ud i en ny politilov, som blev ved- taget med virkning fra den 1. juli 2018. Lovændringen gjorde det lettere for politiet at få støtte fra Forsvaret til f.eks. bevogtningsopgaver, og den skabte, sammen med Forsvarsfor- liget for perioden 2018-2023, grund- laget for Forsvarets øgede bistand til politiet og dermed et større militært engagement i den danske samfunds- sikkerhed i hverdagen.

Både ved synagogen og Den Is- raeliske Ambassade i København og ved grænsen mellem Danmark og Tyskland kan man i dag således op- leve uniformerede og bevæbnede soldater udføre samfundssikker- hedsopgaver såsom bevogtnings- og transportopgaver, som her i lan- det traditionelt er blevet varetaget af politiet. Danmark står imidlertid ikke alene med denne udvikling. I mange europæiske lande bidrager militæret i stigende omfang til opret- holdelse af samfundssikkerhed, og denne udvikling giver anledning til at undersøge den stadig mere uklare grænse mellem militær og politi, og hvilke konsekvenser den har for vo- res samfund og forsvar

FLERE ÅRSAGER

Nyere international forskning af bl.a. John L. Clarke og Jori Kalkman peger på tre hoveddrivkræfter bag sammensmeltningen af forholdet mellem politi og militær: Trussels- billedets ændrede karakter, sikker- hedsliggørelsen af samfundssik- kerhedsopgaver (se nedenfor) og institutionel efterligning mellem feltets professionelle aktører (en gennemgang af litteraturen kan ses i Rasmus Dahlberg og Anja Dalga- ard-Nielsens kapitel om "The Roles of Military and Civilian Forces in Domestic Security" i den kommen- de udgivelse *Handbook of Military Sciences*).

For det første har transnationale trusler såsom terrorisme, naturkata- strofer og uregelmæssig immigration ændret forholdet mellem politiet og

militæret. Sådanne trusler er nem- lig grænseløse og grænseoverskri- dende, og politi og civile institutio- ner risikerer at blive overvældet af disse udfordringer. Det nuværende trusselsbillede kræver derfor større samarbejde mellem politi og forsvar. Ved ekstraordinære situationer kan Forsvaret fx bidrage med særlige kompetencer og hurtigt disponibelt mandskab, hvilket også er indskre- vet i seneste forsvarsforlig.

For det andet kan økonomiske og politiske ændringer i samfundet også ses som drivkraft mod et stadig tættere forhold mellem militær og politi. Argumentet går på, at dele af militæret og forsvarsindustrien ef- ter den Kolde Krig pludselig fandt sig selv uden indkomstmuligheder og eksistensberettigelse. En invol- vering af de væbnede styrker i den mere generelle samfundssikkerhed gav dermed de militære systemer en mulighed for at demonstrere de- res fortsatte nytte og behovet for at fastholde budgetterne. Denne for- klaring betyder ikke, at de grænse- løse trusler ikke var og er reelle, men forskere fremhæver ud fra dette fo- kus, hvordan disse fænomener sik- kerhedsliggøres – dvs. ophøjes fra almindelig politisering til et spørgs- mål om statens overlevelse – i en kontekst, der kræver nye, og i nogle tilfælde ekstraordinære, tiltag. Rege- ringens argumentation for midlerti- dige, men vidtgående beføjelser til Sundhedsministeren under coro- nakrisen, er et eksempel på sikker- hedsliggørelse, hvor fundamentale frihedsrettigheder med et penne- strøg fratages befolkningen af hen- syn til rigets sikkerhed.

Og endelig, for det tredje, er det en velkendt organisatorisk proces, at organisationer "efterligner" andre succesfulde organisationer. Således bliver militæret og politiet i stigende grad ens, hvad udrustning, træning og operative koncepter angår – så- kaldt "sektorkonvergens". Det kon- vergerende forhold mellem politi og militær kan, ifølge denne tan- kegang, forstås som en reaktion på aktuelle sociale, geopolitiske og ju- ridiske påvirkninger, der har skabt et fælles miljø for de to traditionelt væsensforskellige samfundsinstitu-

tioner. For eksempel har den danske hær gennem de seneste årtiers in- ternationale operationer i bl.a. Irak og Afghanistan udviklet kompeten- cer inden for oprørsbekæmpelse, mens dansk politi på en lignende måde siden urolighederne på Nør- rebro den 18. maj 1993 har styrket den taktiske evne til at håndtere voldsomme gadeuroligheder. Ge- nerelt kan man sige, at udviklingen på den måde har været, at politiet bliver sværere bevæbnet, mens sol- dater skal lære at patruljere i gader- ne – med hvad det indebærer af krav om konduite.

GROBUND FOR BEKYMRING

Hvad end hoveddrivkraften bag den mere uklare grænse mellem militær og politi er, så bekymrer udvisknin- gen af grænsen især forskere, der beskæftiger sig med civil-militære forhold. Militærets større rolle i ge- nerel samfundssikkerhed risikerer nemlig at underminere soldater- nes kampmoral og vanskeliggøre rekrutteringsprocessen. En soldats formål og rolle er, ifølge dette ræ- sonnément, at forsvare landets ter- ritorium mod ydre fjender eller at deltage i internationale operationer, ikke at bistå politiet i kontrol med optøjer eller patruljering i hjem- landet. På den anden side kan na- tional terrorbekæmpelse opfattes som en yderst meningsfuld opgave for mange væbnede styrker, særligt i månederne efter en hændelse, hvor der ofte ses en øget patriotisme i det ramte land. Der er dog et hul i forsk- ningen omkring, hvordan ansatte i militæret opfatter forskellige nation- ale sikkerhedsopgaver, og det er derfor usikkert om militærets rolle i samfundssikkerhed har en direkte betydning for moralen. Det er et spørgsmål, som fortjener opmærk- somhed fra forskere både herhjem- me og i udlandet.

Kritikere peger også på, at den øgede militære rolle i samfunds- sikkerhed kan have en negativ ind- virkning på soldaters træningstid, kampparathed og effektivitet i in- ternationale opgaver. Andre argu- menterer derimod for, at nation- ale indsættelser faktisk kan fungere som værdifuld træning og give er-

faring med operationer, hvor der er tæt interaktion med civile. Her til argumenteres der for, at behovet for fleksibilitet og skift i roller er en integreret del af enhver væbnet styrke, der skal kunne imødegå det aktuelle komplekse trusselsbillede. Dette forekommer indlysende, men det er vigtigt at være opmærksom på, at nytten af fleksibiliteten kan undergraves systemisk, hvis Forsvarets uddannelsesstruktur konstant skal afgive styrker til nationale indsættelser. Samtidige krav om soldater i gaderne herhjemme kan for eksempel tænkes at udfordre Danmarks parathed til at stille med lovede styrkebidrag til Nato-missioner, fordi det simpelthen bli-

DESUDEN KAN DET POLITISK SET VÆRE SVÆRT AT NEDSKALERE DEN MILITÆRE TILSTEDEVÆRELSE, SÅ LÆNGE TERRORTRUSLEN ER TIL STEDE, HVORFOR MILITÆRETS ROLLE I SAMFUNDS-SIKKERHEDEN, SOM MÅSKE INDLEDNINGSVIS BETEGNES SOM MIDLERTIDIG, REELT INGEN SLUTDATO FÅR

ver vanskeligt at uddanne og træne tilstrækkeligt.

Derudover har brugen af militær i samfundssikkerhedsopgaver – i særdeleshed i forbindelse med terrorbekæmpelse – givet anledning til bekymring for, om det ligefrem kan være kontraproduktivt. Militarisering af terrorbekæmpelse spiller nemlig ind i terrororganisationers krigsretorik og kan skabe utilsigtet forstærkning af terroristernes selvsctenesættelse som legitime krigere. Et militært bidrag til national terrorbekæmpelse risikerer dermed, ifølge nogle kritikere, at forstærke terrororganisationers rekrutteringsnarrativ og -grundlag, mens det samtidig kun har en begrænset effekt på den overordnede sikkerhed, idet terrorister vil tilpasse sig og undgå svært bevogtede mål. Desuden kan det politisk set være svært at nedskalere den militære tilstedeværelse, så længe terrortruslen er til stede, hvorfor militærets rolle i samfundssikkerheden, som måske indledningsvis betegnes som midlertidig, reelt ingen slutdato får.

Det bringer os videre til den næstsidste problematik, som adresserer det såkaldte "mission creep", hvor militærets rolle trin for trin udvides til at omfatte stadig flere områder af samfundssikkerheden – for eksempel ved først at varetage punktbevogtning og grænsekontrol, dernæst opløbskontrol og i sidste ende endda daglig patruljering. En sådan udvikling er potentielt problematisk, fordi den risikerer at træde i stedet for investeringer i veletablerede civile institutioner såsom det danske enhedspoliti eller samarbejde med for eksempel private vagtselskaber, som eventuelt kunne håndtere truslerne på mere hensigtsmæssig vis.

Men måske vigtigst af alt kan man kritisere det stadig tættere forhold mellem militær og politi for i værste fald at svække værnet om menneskerettighederne og underminere den demokratiske kontrol med militæret. Der er helt grundlæggende forskelle i kultur, normer, uddannelse og opgaver hos politi og militær. For eksempel er der en vigtig forskel på militærets

træning i anvendelse af *maksimal* magt til nedkæmpelse af en fjende over for politiets træningsfokus på brug af *minimal* magt for at beskytte borgerne mest muligt. Militæret kan derfor ikke forventes at udvise det samme hensyn til borgernes grundlovsmæssige rettigheder og til at begrænse deres magtanvendelse som politiet. Disse to modsatrettede indstillinger er bekymrende, fordi en styrket militær rolle i samfundssikkerheden kunne true borgernes rettigheder. Derudover risikerer en udbygning af militærets rolle at underminere den demokratiske kontrol med de væbnede styrker. Med afsæt i historien lyder argumentet, at militærets rolle i nationale sikkerhedsopgaver typisk har ført til politisering, politisk indblanding og brud på menneskerettigheder, i hvert fald i en række ikke-vestlige lande og ikke-modne demokratier. Den øgede involvering og afhængighed af militær støtte i nationale sikkerhedsopgaver kan, ifølge dette argument, gradvist rykke på hele magtbalancen mellem civile og militære myndigheder.

Den offentlige debat om den stadig mere uklare grænse mellem militær og politi har ikke været lige så udtalt i Danmark som i andre dele af verden. Forklaringen må findes i den høje grad af tillid til forsvar, politi og offentlige institutioner generelt samt et (efter ændringen af Politiloven) solidt lovgrundlag. Men diskussionen om forholdet mellem militær og politi er ikke desto mindre relevant og nødvendig – også i Danmark. Med soldater i gaderne uden slutdato er det vigtigt at forholde sig til de potentielle risici, der kan være i et tættere forhold mellem politi og militær adskilt af stadig mere uklare grænser.

Rasmus Dahlberg (1977) og Ida Alban Adler (1989) er hhv. adjunkt og tidl. forskningsassistent ved Forsvarsakademiet, Svanemøllens Kaserne. Rasmus Dahlbergs forskning fokuserer på Forsvarets relation til civile myndigheder, herunder politiet.

KAN BLIVE EN AF DE VIGTIGSTE BØGER I DETTE ÅRHUNDREDE

- POLITIKEN

AAAAAA

**DISSE ÅRS BEDSTE
SAMFUNDSBOG**

- BERLINGSKE

**PIKETTY HAR SKREVET
EN FORRYGENDE BOG**

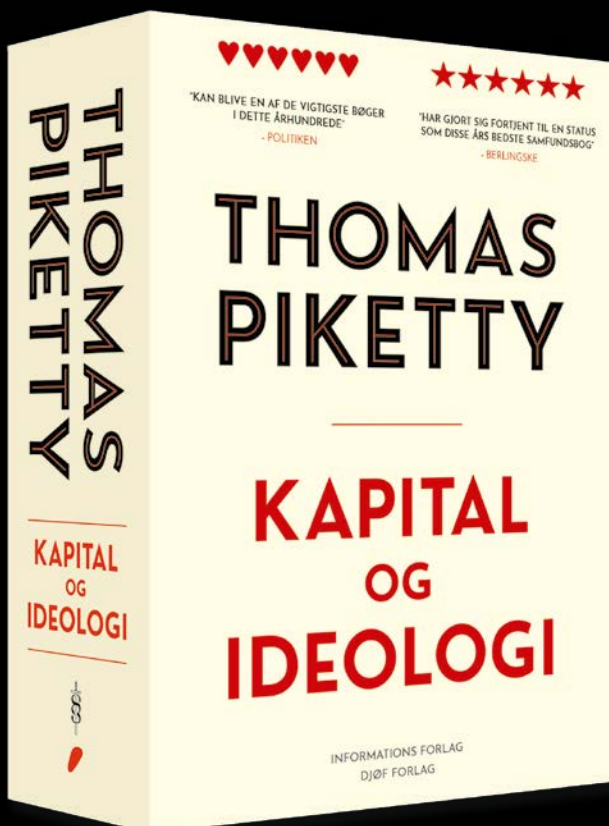
- ALTINGET

**PIKETTY UNDERBYGGER SIN
ULIGHEDSKRITIK MED ET ENORMT
HISTORISK ARGUMENT**

- WEEKENDAVISEN

**EN FORRYGENDE
GENNEMGANG AF
VERDENSHISTORIEN**

- DAGBLADET INFORMATION

KØB DEN PÅ BUTIK.INFORMATION.DK

ÅRSABONNEMENT PÅ RÆSON: 250 KR. PENSIONISTER: 200 KR. STUDERENDE: 200 KR.

DU MODTAGER: 4 TRYKTE NUMRE MED POSTEN
OG HUNDRETVIS AF BETALINGSARTIKLER PÅ NETTET. SE: RAESON.DK/ABONNEMENT